HØJBY nyt

Lokalnyheder for Højby-Lindvedområdet

Indlæg i Højby Nyt 2009 Nr. 5

Stævning af 15 personer bosiddende i Odense Købstad 10. maj 1859

Af: Paul Georg Pedersen, formand for Højby Lokalhistoriske Arkiv.

For at løfte en flig af den sociale situation for 150 år siden og de midler man brugte for at bjærge sig igennem en nok til tider meget fattig tilværelse på samfundets bund, så vil jeg offentliggøre et referat, som arkivet er kommet i besiddelse af. Det er en dom afsagt den 28. december 1859 af Højesteret i København over 15 personer, 3 mænd og 12 offentlige fruentimmer fra Odense Købstad, der er dømt for delagtighed i tyveri, bedrageri og utugt. Dommen er meget omfattende med mange lange, indskudte sætninger og fylder ikke mindre end 9 A-4 sider, og flere af personerne har tilmed været i konflikt med loven indtil flere gange og ligeledes været fængslet på vand og brød. Teksten er som sagt ikke let læselig, men meget knudret og i enkelte sætninger til tider svær at danne sig en mening ud fra. Jeg har enkelte steder ændret ordstillingen, så det er mere læsevenligt, men ellers er det direkte afskrift.

Da der i dommen bl.a. er nævnt en gårdmand fra Højby, der tilsyneladende har betalt 50 rigsdaler for at besøge en af disse damer, har jeg kun afskrevet dokumentet vedrørende den person (fruentimmer), som ovenstående gårdmand har haft kontakt med:

Tiltalte Maren Kirstine Fønhs, der er langt over den creminelle lavalder og ved denne rets dom af 6. marts 1847 har for løsagtighed været straffet med 14 dages fængsel på sædvanlig fangekost, er under nærværende sag ved egen tilståelse og de iøvrigt tilvejebragte oplysninger overbevist at have gjort sig skyldig i tyveri, idet hun en aften i efteråret 1847 i laden ved Gislev kro stjal 2 levende ænder, vurderet til 2 rigsdaler, tilhørende glarmester Bruun – hvilken erstatning er frafalden – og ved en anden lejlighed fra en brændestabel i Birkum har borttaget 5 a 6 stykker brænde, som hun førte med hjem til Odense, og hvor ejren ikke har opdaget tyveriet. Tiltalte har fremdeles vedgået, at hun i flere år har henvendt sig til forskellige personer, som for betaling at havde haft eller forsøgt legemelig omgang med hende, og under det løgnagtige foregivende at være besvangret samt med trussel at ville udlægge vedkommende som barnefader eller at melde hans omgang med hende til hans hustru eller bymænd og afpresset dem penge. Hun har på denne måde franaret gårdmand Ole Christensen i Væde 60 rigsdaler. Gårdmand Lars Knudsen i Højby 50 rigsdaler. Gårdmand Rasmus Hansen på Ellerup mark i 2 a 3 omgange, i alt 150 rigsdaler. Og gårdmand Lars Pedersen i Drigstrup af 2 omgange i alt 70 rigsdaler. Hvilket han dels af frygt for hendes trusler dels for at blive hende kvit, betalte hende og ikke har fået tilbagebetalt. – På samme måde har hun i august 1847 fået af gårdmand Niels Jens Olsen i Hjadstrup 150 rigsdaler. For hvilke hun påstår, at hun angav at hun selv var besvangret af ham og skulle til København for at barsle, medens han har fortalt at hun optrådte på vegne af et andet fruentimmer, som han sigtedes for at have omgang med, og som skulle være rejst til København for at føde, meddelte ham tvende af tiltalte nr. 15, blomstermaler Carl August Mader, udfærdigede, den 8. august 1847 daterede dokumenter, nemlig en tilståelse for af ham modtaget 150 rigsdaler, undertegnede Karen Kirstine Hansen, med ført pen, samt til vitterlighed Carl Mader, og en erklæring, underskreven Maren Kirstine Hansen, med ført pen, om, at denne frikendte ham for at skulle, som rygtet fortalte, have avlet et barn med hende, hvilken erklæring ligeledes er underskreven til vitterlighed med navnene Carl Mader og C.J. Dahl. – Af hvilken grund disse dokumenter ikke af Mader ere udfærdigede i hendes rette navn, har tiltalte påstået ikke at vide noget om. Samtlige personer hun således har franaret pege, har for øvrigt afstået fra at modtage erstatning. Da det efter samtlige omstændigheder må bifaldes, at tiltalte for sit foranførte forhold ved den påankede dom af 11. april 1840 §§ 1 og 41 fastsatte straf af 2 års forbedringshus arbejde, men hun, af den tidligere grund uretteligen ved bemeldte dom tillige er anset for løsagtighed, vil ny konklution for hendes vedkommende være at give. At aktionens omkostninger samt salærene til sagførerne i 1. instants i underretsdommen betales.

Dette beløb sig for Maren Kirstine Fønhs vedkommende til godt 7 rigsdaler.

Thi kjendes for ret.

Lands Over samt Hof og Stadsrettens Dom bør, forsåvidt påankes er, ved Magt at stande, dog at straffetiden for tiltalte Maren Kirstine Fønhs bestemmes til 1 år.